

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. W. Albarda, G. J. van den Broek, C. H. Douwes Dekker,
J. Gratama, G. D. Jordens, V. J. P. de Blocq van Kuffeler.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f3,50, bij vooruitbetaling f3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN Jr.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Cirkeldenkgangen.

Al wie op den 31sten Januari de lezing van prof. Bolland over „Het Dialectische in onze Rede”, heeft bijgewoond en thuis geprikkeld door de bewonderenswaardige bewuste zeggingskracht van onzen filosoof aan 't nadenken is gegaan zal eene ongekende emotie hebben doorgemaakt bij 't bemerken, dat hij hierbij te doen had met een zeer vreemdsoortig wonder-iets, dat hem geen greintje verder bracht.

Het onderwerp, reeds zoo taai in de behandeling, en zoo veel eischend van onze denkkraft, ontglipt ons ten langen laatste, als een rookwolk die we eerst in onzen mond hebben en daarna in een kringetje wegblazen. Met verbaasde oogen staan we te kijken, verbluft over 't feit, dat wij niets wijzer zijn geworden.

We hebben hier te doen met een cirkeldenkgang, we beginnen met eene waarheid, bouwen op die waarheid voort en komen terug op dezelfde waarheid als in eene kromme regenboog, waarvan 't roode met 't violette ineen-smelt. We beginnen met 't roode, gaan naar 't gele, 't groene naar 't blauwe, 't violette en komen in 't roode terug, terwijl plotseling zich het regenboogvlak begint te wentelen, zoodat alles wit wordt. We staren dan in wit licht, en weten niets, weten niet wat rood is, wat geel, wat blauw, wat violet — alles is wit. Wij zijn wijs geworden. — Ons denken is verhelderd, plastisch voorgesteld krijgen we een gevoel alsof we ons hoofd in water hebben gedompeld en daarna verfrist weer aan 't denken gaan, maar nu heel anders als „dikwijls” in ons gewoon dagelijksch debatteeren.

Het water is de dialectische methode, en evenals ik nu die waterdampeling niet denk consequent aan 't water, geen godsbegrip opbouw, geen oordeel vel over 't socialisme of kiezen zal tusschen 2 politieke richtingen, door gebruik te maken van wat 't water me gebiedt te doen, is eene vraag als: „Hoe denk je consequent aan de dialectische methode over 't spiritisme” de grootste onzin, die een dilettant-filosoof kan uitkramen.

Op filosofisch terrein vinden we in 't Godsbegrip van Spinoza eene dergelijke oneindige bolvormige idee, die ons niets zegt, en ons slechts dient tot verheldering van ons bewustzijn. Ter verduidelijking zal ik hier in 't kort, door gebruik te maken van de 7 axioma's, een deel van 't fatalistisch Godsbegrip uiteenzetten. We beginnen met te kijken naar de groote waarheid DE NATUUR d. i. GOD, en ontdekken: „Alles wat is, is of in zich of in iets anders.” (ax. I.) Alles is in God, in de eerste oorzaak (ax. III en IV.) Ik ben in God, en moet dus uit God begrepen worden (ax. IV.) En niet alleen ik, maar alles wat is, moet uit God begrepen worden (ax. II.) Dus ook alles wat een mensch doet goed en kwaad, mooi en leelijk. Daar God verder zichzelf is, is hij volmaakt, ziet maar, de natuurwetten werken steeds op dezelfde wijze „mechanisch” (uit de 7 axioma's). Hij kent dus door zijne volmaaktheid geen andere toestand dan die hij is, want dan zou hij onvolmaakt zijn; de wereld wisselt wel is waar altijd door van gedaante doch die verandering is slechts mechanisch, in essence blijft God dezelfde. En omdat hij steeds dezelfde is volgt er uit dat hij alles noodzakelijk doet, even nood-

zakelijk als 't verworden van electriciteit in licht en warmte als de stroom geleid wordt door een gloeilamp. Goed en kwaad gebeuren dus noodzakelijk, en omdat zoowel 't eene als 't andere onvermijdelijk een gevolg is van de goddelijke natuur, moet men van uit deze beschouwing 't verschil tusschen goed en kwaad laten varen.

De menschen zijn steeds geneigd alleen 't kwade door de fataliteit te laten geschieden, en vergeten dat de opkomende betere gedachte wanneer men iets kwaads in den zin heeft met dezelfde noodzakelijkheid wordt geboren. Als ik geen lust heb om 't Godsbegrip in zijn vollen omvang uit een te zetten is dit fataliteit, maar eveneens fataal, de gedachte, dat ik ter wille van de duidelijkheid wel verplicht ben, en weer fataliteit, dat ik 't toch maar niet zal doen, omdat 't anders erg onduidelijk wordt in verband met mijn onderwerp over cirkeldenkgangen. Wat heeft de fataliteit me nu gezegd, in verband met hoe ik handelen moet. Niets. 't Is me van geen practisch nut geweest.

Voor de daad van 't schrijven van dit opstel had ik dus Spinoza's godsbegrip van fataliteit niet nodig. Ik heb dus geen bepaald iets praktisch nuttigs overgehouden na deze filozofische tocht; ik ben door de natuur door de vesting heengelopen en ben er weer ongemerkt uitgekomen. Voor mij staat weer de natuur als bij 't begin van mijn redeneering, staan de boomen, de lucht, de weiden, de koeien, zonder te weten hoe ik die zaken 't best in mijn voordeel zou kunnen aanwenden. Alleen dat weet ik dat alles noodzakelijk bestaat en gebeurt, dat ik noodzakelijk plezier en verdriet heb.

Dat Keizerin Elisabeth met dezelfde noodzakelijkheid haar dood heeft gevonden als Lucheni haar vermoord heeft, dat wij Nederlanders met dezelfde noodzakelijkheid op Atjeh zijn gekomen als de Atjehers ons nu bevechten, maar verder weet ik ook niets omtrent hoe wij verder op Atjeh te ageeren hebben, of wij den oorlog dienen voort te zetten dan wel ons terug moeten trekken. Anders is 't met den moord op de keizerin, die in tegenstelling met de Atjehoorlog een voltooid feit is. Daar 't voltooid is, is die voltooiing ook noodzakelijk gebeurd en omdat Lucheni door de natuur van God, tot die misdaad is gekomen, is de boosaardige wil geheel uitgesloten; God, de wereld, de mensch, de maatschappij is de oorzaak geweest van Lucheni's handeling en niet Lucheni's „dolus”; Lucheni verdient dus niet de straf, die hem voor zijn dolus is opgelegd, maar wel en dat is 't andere element van de straf, de jaren pijniging die dienen zullen om hem tot beter nadenken tot betere bewustheid van 't goddelijke, de waarheid, te doen komen „want de waarheid is algoed,” stelling XXXV bladz. 208. „Voor zoover de menschen naar de leiding der rede leven, in zoover slechts komen zij noodzakelijk in natuur overeen.”

Stel dat Lucheni 25 jaar gevangenisstraf had gekregen, dan had hij er 10 verdiend en de 15 andere zijn voor de maatschappij.

Hier heb ik dus met mijn in Spinoza's godsbegrip gedompeld hoofd een oordeel geveld over Lucheni's straf, zonder dat 't fataliteitsidee me direct gezegd heeft wat ik moest denken, want God, de natuur, de boomen, de koeien, de weiden en de lucht zeggen me niets, maken me niets wijzer. Voor me staat een vaas met tulpen en rodhodendrons, denkt gij dat zij spreken kunnen? —

D. D.

Eischen.

Gorter stelde aan 't eind zijner lezing ons den eisch te bestudeeren de wetenschap der sociaal-democratie. Bolland vond in een ontwikkeling, waaraan ontbrak eenige kennis der filosofie, iets leegs. Dit zijn twee eischen gesteld aan onze ontwikkeling, eischen die vermeerderd kunnen worden nog met vele.

En dit in een tijd, dat de omvang van 't menscheijk weten zoodanig is toegenomen en nog dagelijks toeneemt, dat ons verstand slechts een zeer klein gedeelte ervan kan omvatten. De maatschappij eischt niet een aangenaam causeur over allerlei vragen, niet een dilettant in verschillende soorten van kennis, maar menschen volkomen op de hoogte van dat gedeelte van de wetenschap, waar zij een studie van gemaakt hebben. De verdeeling van arbeid op geestelijk gebied heeft zich zoo zeer ontwikkeld, dat niet hij die van de meeste dingen iets weet, maar hij, die specialiteit is in een onderdeel van een afdeeling van een tak van wetenschap het nuttigst geacht wordt, welke achtiging zich nog gewoonlijk uit in een hooge betaling van het door hem gedane. De werkman, die kalk mengt, zal als werkman beter zijn, naarmate hij dat beter kan, niet naar de mate van zijn begrip hebben van 't bouwen van huizen. De maatschappij eischt van ons kennis van ons vak en heeft het recht ons eischen te stellen, omdat wij leden zijn van die maatschappij en genieten van de voordeelen, die die maatschappij, d. i. de samenstellende deelen ervan, geeft. Te meer heeft de maatschappij recht van ons, studenten wat te eischen, omdat wij in 't algemeen tot de bezittende klasse behoorend, in onze jeugd al meer van de voordeelen genoten hebben, dan anderen in hun heele leven, omdat wij (er mogen onder ons zijn die alleen zijn gaan studeeren omdat pa een zaak niet chique vond, of omdat je toch iets moet doen) in 't algemeen gerekend kunnen worden hier te komen uit vrijen wil en eenige roeping voor 't vak te gevoelen, waarvoor bij minderbedeelden bij hun vak niet zooveel kans is, en verder omdat ook de maatschappij gedurende onze studiejaren aan de studie van ons alleen meer ten koste legt dan aan de geheele ontwikkeling van een geheel huisgezin van een ander.

Het door ons gekozen vak te kennen is ons de eerste eisch en door redeneerende zou men tot de conclusie kunnen komen dat al het andere uit den boeze was. Uren gewijd aan filosofie, sociaal-democratie, kunst enz., zouden dus beter besteed hebben kunnen worden, omdat wij niet worden filosofen, agitators, kunstenaars, omdat ons is aangewezen de studie van het detail genaamd bouwkunde of werktuigkunde, enz. (De uren waarin gedaan wordt aan sport, amusement, opdoen van menschenkennis en god weet wat meer blijven natuurlijk buiten bespreking.)

En dan — de triomf van de verdeeling van arbeid, de triomf der eenzijdigheid, wij allen machine- of brug- en klets-automaatjes, die na inwerpen van een som geld een plan voor een machine of brug, na inwerpen van een borrel, een geregeld gesprek over brug of machine en de lotgevallen van andere automaten kunnen leveren.

Een willen blijven buiten andere wetenschappen is reeds daarom ongerijmd omdat niet het menscheijk weten verdeeld is in hokjes, 't eene bouwkunde, 't volgende geschiedenis, dan weer tandheelkunde enz., maar omdat alle wetenschappen door elkaar gemengd zijn, de eene gedeeltelijk rust op de andere en 't zonder te kennen een schema van het weten, zonder te weten de toestand en zonder te hebben eenig begrip van andere wetenschappen het bestudeeren van een detail van 't menscheijk weten onmogelijk is. Maar ook om andere redenen zou 't een ongerijmdheid zijn dat de maatschappij van ons eischte alleen kennis van ons vak. Wij toch zijn in die maatschappij niet alleen werktuigen om die maatschappij in beweging te houden, zonder dat er, tenminste bewuste, vooruitgang is, maar wij zijn ook de denkende organen, die beïnvloed door de maatschappelijke verhoudingen, de maatschappij willen drijven daarheen, waar wij denken dat of meer geluk is voor allen, of de mensch meer is, wat wij ons als werkelijk mensch voorstellen en dus misschien niet meer, dan toch intenser geluk is. En als 't waar is, dat wij zijn de stuwkrachten in de evolutie, dan moeten er zijn wetenschappen waarin wij ten minste een inzicht moeten hebben.

Tot die wetenschappen nu zullen behooren de filosofie, omdat wij daaruit kunnen leeren, wat de grootste

denkers gedacht hebben van geluk, maatschappij, de grenzen van ons weten enz., de sociaal-democratie en in 't algemeen die wetenschappen die betrekking hebben op de evolutie der maatschappij, zooals geschiedenis, staathuishoudkunde en dus niet alleen uit geschriften van sociaal-democraten.

Nu is 't natuurlijk dat waar er geheele menschenlevens gewijd zijn aan de bestudeering van die wetenschappen (van welke algemeene er uit den aard der zaak veel meer zijn, dan de hier genoemde) het onmogelijk is om gelijktijdig ook studeerend in 't door ons gekozen vak, meer dan een zeer elementair overzicht er van te krijgen. Dit is ook niet noodig. Wanneer men weet van een van die wetenschappen de basis waar ze op steunen en de constructieve deelen eenigszins kent, dan kan men zich een voldoende idee vormen over wat er noodig is, dat gedaan worde in 't belang der maatschappij, waar men in geplaatst is. Dit is dan ook de oorzaak dat er zullen moeten zijn partijen en aan 't hoofd daarvan leiders, wier taak het is te onderzoeken wat in 't belang zal zijn van de maatschappij, voortbouwend op de beginselen die de leden dier partij hebben en die zij geput hebben uit de wetenschap der filosofie, staathuishoudkunde enz. en hun eigen onderzoek. De leden zelve toch kunnen niet door hun gebrekkige kennis weten wat in elk geval het beste is.

Zoo is 't dus noodig dat wij om onze functie in de maatschappij te vervullen hebben, wat betreft onze ontwikkeling, in de eerste plaats vakkennis, en in de tweede plaats kennis van het menscheijk weten in 't algemeen en van het wezen der maatschappij. En die kennis moeten wij in onzen studententijd opdoen, omdat wij nu zijn in de gelegenheid daartoe en opdat wij niet komen vreemd in de woeling van partijen.

v. d. B.

POLEMIEK.

Bijlage tot het artikel „de Jonge Gids en de Nederlandsche Studenten”.

Uit een brief van een mij persoonlijk onbekend Leidsch student:

„..... Vroeger zijn socialistische kranten verbrand op de kroeg met groot gejuich.....”;
en verder:

„Uit 't klachtenboek in de leeskamer van de societeit Minerva:

Ondergeteekende verneemt, dat iedereen, vooral na lezing van deze Maart-aflevering van den Jongen Gids (men zie slechts pag. 539) waarin Koningin en Regentes op vuile en idioote wijze beleedigd worden, verwacht dat dit tijdschrift ten spoedigste uit de leeskamer moge verdwijnen. De Commissaris van Beheer zoude in afwachting van het daartoe noodige leden-besluit alvast deze aflevering op kunnen bergen of in den haard werpen. C.

Mijns inziens staan H.H. M.M. te hoog om door dergelijk „idiot” geschetter van den heer Colijn beleedigd te kunnen worden. v. H.

Zou 't een groot gemis zijn voor de leeskamer als de „Jonge Gids” afgeschaff werd?

Een dergelijk ploertig geschrijf als in de aflevering Maart van dit tijdschrift, hoort, mijns inziens niet op deze leeskamer thuis. W.

Terecht noemt de loco-abactis 't stuk van Colijn in de „Jonge Gids” 'n „idiot geschetter”; doch waarom dan dit tijdschrift behouden, dat eerder op n°. 100 dan op de leeszaal van societeit Minerva thuis hoort. Moet dit op 'n ledenvergadering besloten worden? Z. B.

Hoeveel niet sympathiseerende met de „Jonge Gids”, vind ik dit tijdschrift niet ploertig. Daarentegen zijn er wel eenige andere dingen, voornamelijk uit Parijs, die wel „ploertig” zijn, en ik begrijp niet dat degenen die zoo afgeven op de J. G. die niet wenschen te verwijderen. Zouden deze verontwaardigden hun juist oordeel in deze materie niet verloren hebben? d. B.

Bedoelt dit eene klacht te zijn, dan zou ik gaarne nadere omschrijving, en verwijs verder naar art. 41 Wet der S. M.; zoo niet, dan doe ik opmerken dat het klachtenboek niet is aangelegd als een gelegenheid tot debatteeren voor de leden der S.

Uit 't boek „Aanbevolen Boeken.”

De ondergeteekende zou gaarne zien, dat de „Jonge Gids” werd vervangen door de „Nieuwe Tijd.” Om zekere richting te leeren kennen, is deze laatste beter dan de „Jonge Gids”, welks spekvet-achtige literatuur toch ook niet het Ultima Tule van spekvet-achtigheid is en die in pornographische qualiteiten bij vele andere hier aanwezige werken achterstaat. T. B.

Ik verwijs naar „den haard”, naar n°. 100 en naar den heer Frits, Frans, Frederik B. die aan de socialistische richting een plee-luchtje wil geven door ze te bepalen met het woordje „zeker” (zie „zekere” plaats) — ik verwijs naar die zaken aldegene die er nog kennis van moeten nemen om te ervaren dat de Leidsche studenten — gunstige uitzonderingen daargelaten — liever couranten verbranden dan weerleggen. En ik stel de herhaalde aanvragen om afschaffing in de plaats van mijn bewering dat het tijdschrift afgeschaft is. L.

Over 't Mengelwerk van den Delftschen Studenten-almanak.

Vooraf de mededeeling, dat ik al 't gekritiseer over studenten-almanakken maar wat dwaasheid vind. Dat is een persoonlijke opinie, die ik neer schrijf, niet om almanak-kritizeerende confraters arglistiglijk een loer te draaien, maar dat ieder 't maar ineens weet, wat ie aan dit stuk zal hebben.

Een almanak lijkt me niet voor ons meer of minder te waardeeren, naarmate ze meer of mindere kunstwaarde heeft, maar naarmate er uit klinkt een voller of zwakker koor van jonge mannenstemmen, verhalend van eigen doorleefde dingen.

Hoe voller dat koor is, of hoe rijker één stem er uit klinkt, hoe meer 't een indruk geeft van wat er onder ons leeft, hoe meer 't een uitbeelding, zij het ook een zwakke, is van den groei van jonge mannen.

Daarom zal ik niet gaan zeggen: „Zeg Jan, jij hebt toch mooi gevoel, maar je moet je beelden nog zuiverder houden en meer „klank” in je verzen „brengen” en jij, Piet, die zin van je derde gedicht, op één na laatste regel, ge weet wel, die is niet artistiek hoor!”

Wel nee! Als 't artisten zijn, komen ze er wel, of ik ze niet of wel op hem, en als 't brave burgers, sieraden der ingenieurswereld, lichten der wetenschap of wat ook meer moeten worden, zal dat ook wel gebeuren, al hebben ze in hun jeugd zich ook wat „bezondigd” aan verzen maken of proza neerschrijven voor den almanak.

Ik sla zoo'n almanak open, niet om „kunst” te vinden; ik doe dat om er menschen, studenten, uit op me af te zien komen. En dan denk ik: „Kijk, die is ook al in zijn sturm und drang periode,” of, wat leuk, dat ie aan muziek doet, of, „wat een rare!” en soms, soms, ontwaakt plotseling die belangstelling in me, die ik voel, als ik denk tegenover iets schoons te staan.

Kijk eentje komt er met oogen, weg van 't daagsche in droom, en hij praat over 't jaar, dat sterven ging, en beelden komen op, hem zoo lief: hij wil ze nog wat grijpen, wat bewaren; maar weg vlieden ze, ongrijpbaar oneigenlijk geworden; maar nieuwjaar luidt in met nieuw geluid. Ja, dat ken ik ook dat gevoel, wanneer had ik 't ook weer? . . .

Maar 'n ander komt, een klaaroorige, die kijkt helder en klaar een straat in, zegt je precies, wat ie ziet: 'n oude vrouw, die zingt arm en klagelijk en 'n fietser, die wegfietst.

En de almanak-redactie heeft 't over de band: „Zeg lui, hoor je er een zeggen, nou zullen we van 't jaar eens zorgen voor een leuk schutblad.” Bravo voor 't idee!

'n Eind verder trekt een teekenaar je aandacht. Hij teekent 'n haantje voor een toren, om in hout te construeeren en teekent 't leuk en wat ie teekent is eigenlijk vreeselijk grotesk en ridicul, echt zoo'n haan om, als je

'm een week gezien hebt met 'n katapult naar beneden te schieten met zijn stom kukelende bek! Er om heen zet ie: mengelwerk en varia.

Om je in 't ootje te nemen, neemt ie 'n omgekeerde W voor een Men vraagt je dan met 'n leuk gezicht: „Hoe vindt je dat nu?”

En een ander komt en zegt hoor je wel, zijn stem heeft iets droogs en hards en hij schraapt telkens met zijn keel, dat ie naar huis is geweest en dat zijn ouders en hij elkaar nu niet meer zullen begrijpen, nooit meer en dat ze vreemden zijn geworden.

Es ist eine alte Geschichte, doch bleibt sie immer neu, und wem sie just passieret dem bricht das Herz entzwei!

En daar loopt er een te slenteren, piekerend over realiteit en mooie fantasie en zegt je, dat „Rembrandts gouden licht 't reële doet zwichten”. „Maar kerel”, ik zou je willen vragen: „Is dat gouden licht dan onreëel?” O! „Dat vervoekte idyllisch gepeuter met tevreden landlieden: Ik zal je zeggen hoe 't was op 't land”, zegt er een en hij vertelt je, hoe de maaiers gaan door 't gouden graan in de brandend heete lucht, moe van lijf en handen, klam en duf, tot 's avonds komt tijd om te rusten. En je wilt wel bravo roepen, dat ie de dingen wil zien, zooals ze zijn, maar daar klinkt een vraag je in de ooren: wordt liefde lijden?

Goddank! geeft de vrager zelf antwoord in zijn strijdlied: Als liefde je brengt tot 't dragen als reuzenman van helroode vaan en brengen den dageraad vuurrooden gloed, dan geloof ik niet, dat 'd ure komt, waar 't maatloos geven schroeit als vloeiend vuur.

„Wat een ernstige beseffer”, hoor ik naast me en iemand met 'n onbegrijpelijk strak gezicht gaat er wat onzin doorheen gooien. Dat mag ook wel. En hij zegt, „soms nonsens” over een dikke, een magere en een lange dichter en laat het publiek in stomme perplexie.

'n Klep van een piano wordt opengeslagen een stem vangt aan: „notre vie”, maar daar komt er weer een en begint me een heel brok fantasie leven te vertellen.

O Eros, Hemelsch lachend, Goden-machtig; Eros vreugde, Eros lijden, Eros verrukking; dit is wat diep inbrandt in de verbeelding van al jong leven en wat ver mee voert in droomen en sterk doet beven de jonge ziel. Wondere Eros!

Hoor, beelden na beelden weerklinken. Kijk zijn oog is donkerblauw en zijn haar is blond en omlijst zijn gezicht met licht. Zou Baldur hem gekust hebben? Maar hij gaat door met zijn spel van verbeelding en 't is me, of ik Baldur zijn wenkbrauwen zie fronsen. Als Baldur hem gekust heeft, moet hij toch nog rein en nobel naar hooger pogen, als hij Baldurs lauwer wil werven.

Dat is nu een mengelwerk, een bonte mengeling van jonge stemmen, pratend over dingen van gevoel en liefde, over 't levensmysterie en de harde levensrealiteit, met sprankelingen van muziek en nonsens er door heen.

Als er nu nog iemand me een critiek vraagt, of „ze 't goed en mooi doen, of niet,” dan moet ie aan de redactie maar vragen, wie Y. is en waar ie woont.

Dan geeft Y. niet thuis.

Y.

Lezing van Ds. Talma

in de Openbare Vergadering der Christen-Studenten-Vereeniging „Over Christendom en Socialisme”.

Wanneer men wil beschouwen de verhouding van Christendom tot Socialisme, dan zal het zwaartepunt gelegen zijn in het socialisme. Ds. Talma zal trachten te beantwoorden de vraag hoe men van christelijk standpunt staat tegenover het socialisme.

In de eerste plaats onderscheidt spreker: socialistische stemming en 't socialistische stelsel. De eerste noemt hij een reactie op 't individualisme, zich uitend in een pleit voor de gemeenschap. Als stelsel is het socialisme eene economische leer, berustend op een kritiek van het huidige maatschappelijk organisme en met als einddoel eene volledige emancipatie van de arbeiders, door vereeniging van kapitaal en arbeid. Sommige socialisten hebben steun gezocht in de Christelijke ethiek (St. Simon en anderen) andere zijn als Christenen tot het socialisme gekomen.

Vroeger was het socialisme meer een idealisme, en

droomde het zich een utopie. De socialisten van tegenwoordig willen realisten zijn op wetenschappelijke gronden. Spr. wil niet aantonen dat de grondslagen van het tegenwoordige socialisme onjuist zijn. Dat schijnt hem de taak der economie.

De klasse der vrije arbeiders bestaat uit mensen die, werkende voor loon, geen kans hebben te komen tot een zelfstandig bestaan; die klasse is ontstaan door 't invoeren der machines. Met meer of mindere helderheid erkent de arbeiders-klasse de kapitalistische als haar vijand. Aanvankelijk zag zij daarvoor aan den ondernemer en de machine. Zij ziet later in dat de ondernemer in dienst van 't kapitaal is evenals zij, en dat de machine eigenlijk een brok natuur is dat een zegen moet zijn voor haar arbeid. De eigenlijke vijand is de kapitaal-bezitter, die in zijn kapitaal het middel heeft om zich toe te eigenen een deel van ander arbeid. De quintessens van het socialisme is dan ook het recht van den arbeider op de arbeidsmiddelen. Het socialisme sluit volkomen op de begeerte die leeft in een klasse van vrije arbeiders. De soc. beweging kan derhalve ook alleen gestuit worden door een ander middel tot uiting van het begeeren der arbeidende klasse.

Het socialisme heeft twee grondstellingen: 1e van de arbeid, 2e van het bezit. De eerste is de belangrijkste. Het socialisme is een vraag naar organisatie van den arbeid. Niet een vraag naar algemeen gelijke verdeling van het bezit, zooals men van den kant van tegenstanders 't nog te vaak hoort voorstellen.

Volgens Spr. is het tegenwoordige loonstelsel voor werkgever en arbeider een bron van demoralisatie, want niet gebeurt nu de arbeid om den arbeid zelve, maar om het loon. In de publieke opinie is de deugdzaame arbeider niet hij die 't beste werkt en met de meeste toewijding. Maar zijn deugdzaamheid wordt afgemeten naar wat hij buiten den werktijd doet, of hij drinkt, of spaart, of goed voor zijn vrouw en kinderen zorgt. Zijn zedelijkheid staat geheel buiten zijn arbeid, die alleen beheerscht is door zijn contract met zijn werkgever.

En al denkt Spr. er niet aan te beweren dat het oude of nieuwe testament gegevens bevatten voor een economische theorie, wel is het zeker dat de bergrede op deze soort arbeid kritiek geeft, wanneer Jezus de Farizeeërs bestraft omdat ze handelingen verrichten met andere doeleinden dan de handelingen zelf. Zoo wordt in Matth. 6 ook gewezen op het ethisch waardelooze van zulken arbeid. Er wordt niet gewerkt volgens de uitspraak dat arbeid is de vervulling eener roeping, die niet ondergeschikt is aan de zorg voor het tijdelijke leven en die menselijke arbeid maakt tot iets anders dan tot werk door een machine verricht. Ongetwijfeld richten dan ook volgens Spr. de socialisten hunne scherpste pijlen tegen 't ethisch slechte van 't huidige arbeidsstelsel.

Over het privaat-bezit verschilt Spr. van oordeel met zedekundigen van naam, zooals Rothe, die zich zoo heeft uitgesproken: dat welstand en rijkdom waren een macht van het individu tegenover de onpersoonlijke stoffelijke natuur. Maar rijkdom is een macht tegenover mensen, en een gevaarlijke macht voor den bezitter, zedelijk beschouwd. Rijkdom is niet 't bezit van verbruiksartikelen maar van productie-middelen. Het is niet tegen de juweelen van den millionaire dat de socialistische kritiek gericht is, maar tegen zijne millioenen, waardoor hij een despotische macht heeft om mensen voor zich te laten werken.

Wanneer we nu eens nagaan hoe in Ierland het absentisme wellicht de oorzaak is van den slechten toestand der pachters, dan wordt het ons duidelijk hoe slecht de macht van het kapitaal is tegenover den arbeider. Want de kapitalist kent ook niet degenen die voor hem werken en hunne belangen, dus is dit zoo wat 't zelfde van werking als absentisme. Er is geen aanraking tusschen die werken en die bezitten. Het streven naar privaat-bezit is niet ethisch goed en moet staan buiten de Christelijke ethiek. 't Socialisme en 't Christendom zijn hier trouwens bondgenooten.

De eischen nu der Christelijke ethiek kunnen door ons individueel altijd worden vervuld. Echter moet het streven om sociale ethiek te brengen in de plaats van individuele ethiek door de Christenen bestreden worden, omdat het evangelie in de eerste plaats eischt persoonlijke aanraking van 't individu met Jezus.

Hoe staat nu eigenlijk het Christendom tegenover 't socialisme?

't Socialisme staat naast het Christendom voor zoover 't is een pleit voor den zwakke. Maar 't pleit voor den

zwakke is geworden de buitenkant en niet de kern van het socialisme. Dit komt van de wetenschappelijke ondergrond: het historisch materialisme. Het socialisme ziet in de maatschappij allerlei levensvormen en meent dat de economische alle andere beheerscht. Het menselijke leven beheerscht door de productie-wijze. Dit is in strijd met het Christendom, met de kern van het Evangelie waarin als centrum van alle leven wordt genoemd de geestelijke heerschappij van Christus.

Marx heeft dikwijls op ruwe wijze het Christendom aangevallen. Zijn navolgers soms nog meer, al hebben ze dikwijls uit praktische redenen het Christendom te vriend gehouden.

Zelfs wanneer alle socialistische zoodanig waren opgevoed dat ze tegenover het Christendom stonden met eerbied en piëteit, dan nog ware het socialisme anti-christelijk omdat de materiele levensvorm er op den voorgrond staat.

Daarom zal het Christendom ook even krachtig moeten protesteeren tegenover 't socialisme als nu tegen 't kapitalisme.

Het socialisme is geheel een reactie op het niet-zedelijke kapitalisme en is daarom ook zelf niet zedelijk. Het middel der socialistische is de klassenstrijd. Wanneer deze was het handhaven van het recht der arbeiders dan was hij zedelijke plicht. Maar de klassenstrijd wil eene organisatie tot 't verkrijgen van overmacht, en men versmaadt het middel van zedelijke overtuiging, er is een broodvraag van geworden.

Het socialisme is eene reactie tegen elementen die bedenkelijk zijn, maar het reageert op eene wijze die gevaarlijk is voor 't volksleven, als orgaan voor het leven naar de wetten van het Koninkrijk Gods, niet alleen individueel maar ook sociaal.

A.

Inhoud der Studenten-weekbladen.

Propria Cures.

Vrouwelijke assistenten kunnen volgens B. en W. van Amsterdam niet worden toegelaten in de gasthuizen; naar aanleiding hiervan wordt een deel van het verslag van de raadszitting overgenomen waar Dr. Voute interpelleerde; verder wordt de opvatting afgekeurd.

Nu volgen berichten en Verslagen van vergaderingen.

Het hoofd socialisme bevat in de eerste plaats een stukje naar aanleiding van de bekende nutslezing van Van Eeden in Rotterdam. In zijn oprechtheid ligt iets aantrekkelijks, maar zijn „bekeert U” is een stem in de duisternis der woestijn.

„Van leed en strijd” van P. J. Troelstra, wordt gunstig beoordeeld als gevend een beeld van krachtig leven.

Verder het slot van „De leugen der Sociaal Democratie”. Lucianus komt hier aan 't eind tot het resultaat dat hij wel begrijpt dat als men den materialistischen grondslag van Marx aanneemt, men tot eenstemmigheid komt, maar dat hem dat onmogelijk is. Verder is het niet mogelijk hier van het stuk iets te zeggen. D. wekt de mensen op om adhesie te betoonen aan de vredesconferentie.

A. v. S. geeft „Causerieën III”, een flink stuk, eindigend: „Laat ons sterk en bewust en aandachtig leven”.

Minerva.

In Memoriam Prof. R. Fruin.

Restaureeren of Slechten: Het studentenleven moet in zijn hervormingen gelijken tred houden met de maatschappij, dus niet te veel veranderen, alleen zoo hier en daar eens wat. Socrates betoogt Epigenus, dat hij meer zorg moest besteden voor zijn lichamelijke ontwikkeling. Ons ontbreekt de klassieke opleiding.

Vriendschap binnen Leiden: De mensen zijn er erg vriendelijk onder elkaar en vooral theologen; een kolom is daarmee gevuld. Critiek op de Utrechtsche Almanak (Mengelwerk).

Volgen verslagen o. a. van de lezing van Prof. Bolland te Groningen en van Mevr. Roland Holst op S. L. en wat polemiek en verslagen.

Vox Studiosorum.

Visioen: Het leven is een droom. Er zit niet veel kracht in. Praaljonkvrouwen en anderen komen ten tooneele spoken. Wij vinden ze overal en zij ontnemen ons alle frissche kracht.

In 't volgend stuk geeft als resultaat: De grootste zondaars onder ons staan dikwijls als mensch het hoogst.

B I J V O E G S E L

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 16 FEBRUARI 1899.

Tentoonstelling „voor de Kunst” is een oppervlakkige kunsteritiek.

Onder Boekbeoordeeling wordt „de Arbeid” behandeld, nog al flink. Een ontgroeningsfeest in Utrecht in 1810 is uit een historisch oogpunt belangrijk.

Ten slotte verslagen en mededeelingen.

- K.

INGEZONDEN.

De Haagsche Leden van het leesgezelschap der S. D. P. C. die ll. Zaterdag niet ter samenkomst opgekomen zijn, zullen niet eerder literatuur ontvangen dan nadat zij f 3,50 bij den bibliothekaris (Oude Delft 25) hebben gestort als contributie-eerste-termijn voor de circulatie-kosten; behoudens beroep op het bestuur.

De Bibliothekaris.

Berichten en mededeelingen.

DELFTSCH STUDENTENCORPS.

Senaatsverkiezingen.

Gekozen als Secretaris en Thesaurier van den Senaat:

H. STRICK VAN LINSCHOTEN.

H. P. G. DEN TEX.

Verkiezing van twee Commissarissen op Donderdag en Vrijdag 16 en 17 Februari, zoo noodig herstemming op Maandag en Dinsdag 20 en 21 Februari, tevens verkiezing eener buitengewone verificatie-commissie voor de feestkas.

Vrijdag 17 Februari in de Zaal der Loge (Choorstraat) Dameslezing van „Vrije Studie.” Spreker de Heer J. H. Speenhoff over verschillende onderwerpen.

Zaterdag 18 Februari Concours van „D. S. Weerbaarheid” op Beaumont-geweer.

Wederom lid geworden van het D. S. C.: Van Beresteyn, Keppler.

Bedankt voor het lidmaatschap: Velu.

INDOLOGISCH STUDENTENCORPS.

Dinsdag 14 Februari verscheen de Almanak.

INDOLOGISCHE VEREENIGING.

Buitengewone Vergadering.

Dameslezing, op Vrijdag 17 Februari, des avonds ten 8 uur, in de Concertzaal van Stads Doelen.

Spreker: Dr. G. W. KERNKAMP, Leeraar a/h Gymnasium te Utrecht.

Onderwerp: „Amsterdamsche patriciërs in de 17e eeuw.”

Sociaal-Demokratische Propaganda-Club.

Den leden van het leesgezelschap en van de club wordt bericht dat de heer J. C. van Marken zoo welwillend is geweest zijn bibliotheek ter hunner gebruik te stellen. Een volledige catalogus berust bij onzen bibliothecaris, Oude Delft 25, door wiens tusschenkomst de boeken te verkrijgen zijn. Op aanvraag bij den bibliothecaris zijn voor de leden catalogussen verkrijgbaar à f 0,50. Voor het verkrijgen der boeken is echter steeds de tusschenkomst van den bibliothecaris noodig.

Openbare bijeenkomst op Donderdag 23 Februari in de zaal Oude Delft 2, 's avonds 8¹/₄ uur. Een der leden zal spreken over de:

Historie der twee hoofdrichtingen in de Duitsche sociaal-demokratie der laatste 10 jaren, te weten:

- de klassiek wetenschappelijke: „revolutionairen”;
- de democratisch-hervormingsgezinde: „evolutionisten”, „gematigden”.

Entrée vrij.

ADVERTENTIËN.

S. D. P. C.

OPENBARE VERGADERING

op Maandag 6 Maart,
in de STADS DOELEN, 's avonds 8¹/₄ uur.

Spreekster:

HENRIETTE ROLLAND HOLST-VAN DER SCHALK

Onderwerp:

„SOCIALISME EN LITERATUUR”.

Verschenen bij W. J. THIEME & Cie
te Zutphen:

INTEGRAALREKENING.

Verzameling van OPGELOSTE VRAAGSTUKKEN

DOOR

J. VAN DER BREGGEN,

Adjunct-Ingenieur bij den Waterstaat.

PRIJS f 1,75.

Schouwburgzaal Stads Doelen.

DONNERSTAG 2 und FREITAG 3 MÄRZ,
Abends 8 Uhr,

Zwei grosse populäre

EXPERIMENTAL-ABENDE

für Damen und Herrn.

G. DÄHNE.

- Elektrische Wellen und Strahlen. Elektrische Kraftversuche von Hertz, Tesla u. a. Elektrische Raumtelegraphie ohne Drahtleitung.
- Spektral-Analyse, krumme Lichtstrahlen und die scheinbare Gestalt der Sonne.

Beide Abende f 2,—. Ein Abend f 1,50.

Studenten Beide Abende f 1,—.

„ Ein „ „ 0,75.

Karten zu bekommen in Buchhandlung J. WALTMAN JR., Binnenwatersloot 33.

Reservirte Platzen ab zu schreiben 2 und 3 März, Morgens 10—12 Uhr in Stads Doelen à 10 cents.

Briefkaarten met Stadsgezichten

in 36 soorten

à twee cents per stuk.

Uitgave van J. WALTMAN Jr., Delft.

15825075